

Valet 2022 handlar om jämlik hälsa

Funktionsrätt Sörmland är en demokratisk samt politiskt och religiöst obunden ideell organisation som består av 31 stycken läns- och regiontäckande funktionsrättsföreningar med verksamhet inom Sörmlands län.

Visionen för Funktionsrätt Sörmland är ett samhälle för alla, där alla människor är delaktiga på lika villkor. Ett samhälle där människor, möts med respekt oavsett funktionsförmåga. Ett samhälle där det finns acceptans för olika kulturer som motverkar utanförskap och segregation på grund av kön, etnisk tillhörighet, nationella minoriteter, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning sexuell läggning och ålder. Ett samhälle som tillvaratar människors olikheter och rättigheter är ett rikt samhälle.

Grund för Funktionsrätt Sörmlands påverkansarbete är FN:s konventionen och Barnkonventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt verka för att konventionerna blir kända och efterlevs inom vårt verksamhetsområde.

Några av våra strategier för att nå visionen är:

Att tillsammans med våra medlemsföreningar föra funktionsrättsrörelsen i Sörmland framåt.

Att för att ses som en stark påverkansgrupp i funktionsrättsfrågor ska vi fördjupa samarbetet med våra politiker i Region Sörmland.

Att genom utbildning av ledamöter kunna påverka våra politiker.

Våra viktigaste frågor som vi vill att ni politiska företrädare ger svar på, är hur tänker ni arbetar med dem:

Regions Sörmlands vision, "Den öppna Regionen – för jämlik hälsa och levande kultur i en hållbar, livskraftig region", hur ser ni på den?

Socialdemokraterna

Vi vill arbeta utifrån ett rättighetsbaserat arbetssätt.

För oss socialdemokrater har jämlikhet och allas lika värde alltid varit vårt huvudfokus.

För oss spelar någon roll om man är man eller kvinna, var man kommer någonstans ifrån eller om man har en funktionsnedsättning, alla är lika mycket värda.

Vänsterpartiet

När det handlar om jämlik vård, som är en av visionerna i Region Sörmland, så arbetar vi alltid på om att de som har störst behov ska få komma först. Vi ska inte ha system, där människor med mindre behov, kan gå före. Ett sätt att säkerställa jämlik vård är att ha så låga kostnader för vårdbesök, så att ingen behöver avstå pga ekonomi. Tack vare högkostnadsskyddet, så fungerar det skapligt. Sedan blir det problematiskt för en del personer, som har flera högkostnadsskydd. Det är ju inte ovanligt att man har sjukvård, läkemedel och hjälpmedel och att de löper parallellt. När det gäller tandvården så är vår ambition att den ska ingå i högkostnadsskyddet för vård. Självkärligt hör tänderna till kroppen.

Kristdemokraterna

Visionen är bra men där måste också följas av konkreta handlingsplaner och insatser för att den ska bli verklighet i vardagen för alla som bor och lever i Sörmland, med eller utan funktionsnedsättning.

Hur ser ni på **funktionsrättsrörelsen som resurs** och hur kan vi förbättra vår samverkan?

Moderaterna

Vi ser funktionsrättsrörelsen som en viktig resurs som vi gärna involverar mer i de beslut som ska fattas.

Socialdemokraterna

Ni är experter med egen erfarenhet.

Vi vill ta del av era erfarenheter för att kunna se vilka brister som finns och vad som fungerar bra.

Så får vi till bra beslut som gynnar alla sörmlänningar.

-Vi har redan nu samarbete med funktionsrättsrörelsen i två av våra stora utvecklingsprojekt, Nära vård och en bättre psykiatri. Det är viktigt för oss att vi har en bra, respektfull och regelbunden dialog med funktionsrättsrörelsen, ett medskapande.

Vänsterpartiet

Samverkan med funktionsrättsrörelsen är viktig. I nuvarande (hårt slimmade!) politiska organisation har vi knappt några nämnder. Den som ligger närmast, är den gemensamma med länets kommuner NSV. Där hanteras frågor som rör vård och socialtjänst, där det finns många samarbeten. Remissvar och möten kring viktiga beröringspunkter, tror vi är önskvärda. De flesta beslut hanteras via Regionstyrelsen, som är en liten nämnd (15 ordinarie ledamöter och 9 ersättare). Vi vill ha en politisk organisation, som ger utrymme för att komma närmare verksamheterna med insikt i hur de fungerar och vad som behöver förändras och förbättras.

Kristdemokraterna

Funktionsrättsrörelsen är en värdefull resurs som vi Kristdemokrater uppskattar mycket. Genom er expertkompetens kan vi lära om vad som behöver förbättras och genom dialog mer er kan vi säkerställa att olika politiska förslag och insatser utformas på så sätt att det blir bra för målgruppen.

Tillgänglighet – fysisk, psykisk, kommunikativ och informativ.
Hur kan vi förbättra den?

Moderaterna

För att förbättra tillgängligheten ser vi funktionsrättsrörelsen som en viktig resurs i arbetet.

Socialdemokraterna

När regionen jobbar med tillgänglighet ska det göras genom att utgå från olika perspektiv så att tillgängligheten blir verklig i vardagen får så många som möjlig inte bara för några.

Vi vill arbeta för att den digitala tekniken utvecklas på olika sätt, så att så många som möjligt har tillgång till de digitala möjligheterna.

Hela tiden öka kunskapen hos våra medarbetare så att de blir bättre på att kommunicera.

Vår hemsida ska självklart vara tillgänglig och den behöver utvecklas, det kan vi göra tillsammans.

Göra olika för att det ska bli jämlikt. Det handlar till exempel om att vi har som vallöfte att fortsätta utveckla SMO (samordnat medicinskt omhändertagande för vuxna personer med funktionsnedsättning).

Vänsterpartiet

Att förbättra tillgängligheten är en ständig uppgift, för den kan alltid bli bättre på olika sätt. Nu styrs den till en del av lagstiftning, men visst finns mer att göra. Intrycket från våra nya sjukhusbyggnader, är att det ändå blir bättre med tillgängligheten ur alla aspekter. Det verkar som att det hämtats in synpunkter från olika rörelser, för att det ska bli så bra som möjligt.

Kristdemokraterna

Det är viktigt att inkludera funktionsrättsrörelsen i ett tidigt skede när det exempelvis handlar om ny- eller ombyggnation av offentliga byggnader och platser. Vi bör ha ett lättillgängligt sätt att rapportera "lätt avhjälpna hinder" i våra kommuner för att de fysiska tillgänglighetsproblem som finns snabbt kan åtgärdas runt om i Sörmlands olika kommuner. När det gäller kommunikation och information är det viktigt att den också ges på lättförståeligt språk och med bildstöd. Viktigt också att den digitala utveckling som sker i samhället tar hänsyn till de som behöver extra stöd med digitala plattformar eller behöver fortsatt fysiska möten eller blanketter etc. Likaså är det angeläget att det finns tillgång LSS-boenden av hög kvalitet och personal som har kompetens för att möta behoven som finns inom målgrupper med exempelvis psykiska funktionsnedsättningar eller hörselskada.

Bemötande. Hur kan det bli bättre?

Moderaterna

Det är viktigt att vi kontinuerligt utbildar regionens personal i bemötandet av personer med funktionsvariationer.

Socialdemokraterna

Fortsatt satsning på bemötandeutbildning för all personal.

Skapa mer kunskap på flera sätt, omvärldsbevakning hur jobbar andra med bemötande och bra dialog med funktionsrörelsen för att utveckla bemötandet.

Vänsterpartiet

Bemötande är oerhört viktigt inom all form av vård. Det hjälper inte alls, om vårdpersonal är högutbildade men inte har ett bra bemötande. Utbildning och i viss mån tid behövs för att förbättra. Med tid menar vi, att stress inte tar fram folks bästa egenskaper. Våra medarbetare behöver ha en arbetssituation, som tillåter att man ägnar mer tid till vissa personer när så krävs. Kunskap är mycket viktigt för att möta människor på ett bra sätt, oavsett skälet till funktionsnedsättning.

Kristdemokraterna

Genom kontinuerlig kompetensutbildning av personal som jobbar inom LSS-verksamhet men också biståndshandläggare, schemapersonal och personal inom färdtjänst etc. Det är också viktigt med närvarande chefer som kan vara på plats på boenden och inom annan verksamhet för att säkerställa att personalen har hög kvalitet i sitt bemötande. Det är därtill angeläget med handlingsplaner och anmälningsfunktioner etc när personal eller andra personer upptäcker brister i bemötande eller andra kvalitetsaspekter så att bristerna kan åtgärdas omgående.

Sjukvård, rehabilitering och habilitering. Långa köer till vissa enheter, brist på specialistkompetens (logopedier etc.)

Socialdemokraterna

Ständigt arbete med rekrytering, vidare utbildning för personalen och arbetsmiljöarbete för att behålla personalen.

Utveckla vårdens lokaler (sjukhus, mottagningar) för bästa funktionella flöden och arbetssätt för patienter och personal.

Vi behöver ha en god samverkan mellan olika huvudmän för att sjukvård, rehabilitering och habilitering ska fungera. Här är vi socialdemokrater drivande för att samverkan mellan regionen och kommunerna ska fungera ännu bättre så att ingen "faller mellan stolarna".

Vänsterpartiet

De långa köerna till specialistkompetenser är ett stort bekymmer i hela landet. Vi har utbildat för få under lång tid. Det är inte hållbart, och nu är det ännu mer kännbart, när det fattas fler och fler av olika specialister i hela landet. Det vi kan och måste göra, är att vara en attraktiv arbetsgivare. Lön är en aspekt, men inte den enda. Arbetsförhållanden, scheman är också viktiga. Vi måste påverka våra lärosäten, så att de har de utbildningar som behövs och tillräckligt många utbildningsplatser. Tills vi har fler medarbetare så kan vi hjälpas åt inom sjukvårdsregionen och låna kompetens mellan varandra. Vi är sju regioner som har olika brister och tillgångar. För viss personal går det bra, att under viss tid arbeta på annan ort. Ibland behöver man flytta på patienterna i stället.

Kristdemokraterna

Vi måste komma till bukt med den övergripande ojämlikheten inom hälso- och sjukvården. Vi kan inte ha det som idag att möjligheten att överleva en svår diagnos eller att få en viss behandling beror på var i landet man bor. Som ett led i detta vill Kristdemokraterna gå ifrån dagens 21 självbestämmande regioner till ett samlat nationellt ansvar för hälso- och sjukvården. Vi är också glada för att en majoritet i riksdagen har gett stöd till Kristdemokraternas förslag om att:

- i) legitimerad personal inom hälso- och sjukvården ska ha lagstadgad rätt till kontinuerlig fortbildning
- ii) Sverige behöver en särskild nationell strategi och en särskild finansiering för att patienter i hela landet ska få tillgång till läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser
- iii) en nationell strategi för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Därtill vill vi kristdemokrater ha nationella ramverk när det gäller avgifterna för hjälpmedel men det fick vi inte stöd för.

Nyligen fattade riksdagen också beslut om rätten till en namngiven läkare inom primärvården. Även detta är ett förslag som Kristdemokraterna har drivit under lång tid. Sammantaget tror vi att dessa förslag kan bidra till att stärka hälso- och sjukvården för människor med funktionsnedsättning.

Ekonomi – resurser krävs för att Funktionsrättrörelsen ska kunna vara en stark samverkanspartner.

Socialdemokraterna

-Ni är redan idag en samverkanspartner som vi socialdemokrater ser som väldigt viktig. Här behöver vi diskutera tillsammans hur vi kan utveckla arbetet i regionens funktionshindersråd.

Kristdemokraterna

Vi instämmer och är beredda att se över nationella och regionala anslag till Funktionsrättrörelsen.

Mer än var fjärde person i den svenska befolkningen har någon form av funktionsnedsättning. Bland personer med funktionsnedsättning rapporteras sämre livsvillkor, levnadsvanor och en sämre hälsa jämfört med personer utan funktionsnedsättning.

En jämlik och personcentrerad vård, där alla människor får samma goda tillgång till diagnostik och behandling, skapar viktiga förutsättningar för en jämlik hälsa, **krävs att staten finansierar minst 1 250 nya specialistläkare inom allmänmedicin för att stärka primärvården och både resurser och aktiv involvering samt att tandvård ska ingå i högkostnadsskyddet**, det finns ingen rimlig anledning att det inte ska ingå i högkostnadsskyddet.

Men för att hälsan ska bli jämlik krävs också trygghet och rättvisa, fungerande skola och utbildning, en inkluderande arbetsmarknad och trygg ekonomi för alla.

Kristdemokraterna

Vi instämmer i behovet av att staten tar ett större ansvar för sjukvården för att den ska bli jämlik i hela landet. Vi är det enda partiet som har sjukvården som huvudfråga och vill ha ett samlat nationellt ansvar för sjukvården. Kristdemokraterna har också skjutit till mer resurser för att stärka primärvården. Se också våra svar ovan angående att skapa en jämlik sjukvård. När de gäller tandvården presenterade Kristdemokraterna nyligen en reform som bland annat omfattar ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvården, insatser för att öka kunskap och rutiner kring munhälsa hos primärvård, kommunal vård och äldreomsorg samt krav på vårdgivare och tandläkarmottagningar kring uppföljning av patienter som visar tecken på särskilda behov gällande munhälsa.

Vi har konstruktiva och väl underbyggda förslag

Funktionsrätt Sverige driver frågor som har betydelse för livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Vi har tillsammans med våra 50 medlemsförbund den samlade erfarenheten och kunskapen.

Vi har dessutom förslag på konstruktiva lösningar och erbjuder vår kompetens för att bidra till en gynnsam utveckling på dessa områden.

Fem valfrågor

Inför valet vill vi driva fem särskilt viktiga frågor. Varje fråga vilar på rätten till jämlik hälsa.

Fler personer med funktionsnedsättning ska få ett arbete

Många personer med funktionsnedsättning står utanför arbetsmarknaden – oavsett konjunktur. De senaste åren har möjligheten till arbete försämrats ytterligare på grund av reformeringen av Arbetsförmedlingen. Långtidsarbetslösheten har också ökat i spåren av pandemin. Idag är cirka 40 000 personer med funktionsnedsättning långtidsarbetslösa.

Funktionsrätt Sörmland och Funktionsrätt Sverige vill:

- Se en **nationell handlingsplan** med åtgärder för att höja sysselsättningsgraden i nivå med övriga befolkningen.
- Se en rejäl satsning för ett mer inkluderande arbetsliv – riktad mot de som idag står längst ifrån arbetsmarknaden.
- Att de **arbetsmarknadspolitiska stöden reformeras**. Arbetsförmedlingen behöver fler verktyg och mer specialistkompetens. De arbetssökande – men även arbetsplatserna – behöver kunna erbjudas ett mer långvarigt stöd.
- **Att skyddet mot diskriminering** säkerställs i arbetslivet. Det behövs ett bättre stöd för arbetsplatsernas inkluderande arbete och lagkraven på aktiva åtgärder måste förtydligas.

Centerpartiet

Det finns verkligen saker som behöver förbättras för personer med funktionsnedsättning. Jag är helt överens med dig att Arbetsförmedlingen behöver arbeta på ett annat sätt för att ge stöd till de som är långt från arbetsmarknaden. Jag tror att det är viktigt att man arbetar individuellt och inte klassar olika personer och sedan sätter in en schablonåtgärd.

För några kan det vara att ha en handledare från "arbetsförmedlingen" på arbetsplatsen inledningsvis eller långsiktigt och för någon annan räcker med ett lönestöd.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna stödjer samtliga av Funktionsrätts förslag då de ligger i linje med den politik som vi redan driver. En nationell handlingsplan kan vara värdefull för att ge en övergripande och sammanhållande struktur till de åtgärder som krävs för att öka sysselsättningsgraden.

Vidare har Kristdemokraterna under lång tid varit drivande för att bromsa utvecklingen med att arbetsförmedlingens fysiska kontor har lagts ner i så hög takt och för att myndigheten ska använda sig av metoder som vi vet funkar för att få människor som står långt ifrån arbetsmarknaden i arbete.

Vi avsätter också resurser för att stärka arbetsintegrerade sociala företag då det är duktiga på att ta till vara på den kompetens som finns hos människor med funktionsnedsättning.

Vi har också ett förslag som vi kallar matchningsanställningar som syftar till att minska den osäkerhet som kan finnas i en anställningssituation kring en person med funktionsnedsättning. Ett företag eller en kommun kan då anställa en person med funktionsnedsättning på lönebidrag och sedan "låna ut" personen till ett mindre företag som inte behöver ta det fulla arbetsgivaransvaret. Då kan både företaget och personen som söker jobb prova hur det fungerar tillsammans under en begränsad tid. Det arbetssätt har visat sig vara framgångsrikt för att öppna dörrar för de som alltför ofta inte får chansen till jobb.

Vi vill också reformera Samhall för att de på ett bättre sätt än i dag ska uppfylla sitt syfte och anställa personer med funktionsnedsättning som behöver mer varaktigt stöd.

När det gäller diskriminering så var det på kristdemokraternas initiativ som bristande tillgänglighet inkluderades i diskrimineringslagen 2015 men vi är inte nöjda. Vi måste fortsätta verka övergripande för att risken för diskriminering inom arbetslivet och samhället i stort uppmärksammas och motverkas. Ett exempel som kan skapa hinder för mindre företag inom främst det privata näringslivet som vill anställa personer med funktionsnedsättning är kostnaderna som är kopplade till arbetsgivarens ansvar för arbetstekniska hjälpmedel och anpassning av arbetsmiljön. Vi vill se över hur dessa hinder kan tas bort. Det är ett konkret exempel på åtgärd som i förlängningen kan bidra till att stärka skyddet mot diskriminering inom arbetslivet.

Alla elever har rätt till en fungerande skolgång

Omkring 15 procent av alla elever lämnar skolan utan fullständiga betyg. Många av dem har funktionsnedsättningar. Många elever med problematisk skolfrånvaro kan misstänkas ha funktionsnedsättning.

Alla elever ska få adekvat stöd, förståelse och anpassning i skolan och under fritiden. Detta ska ske inom ramarna för ett inkluderande skolsystem.

Funktionsrätt Sörmland och Funktionsrätt Sverige vill:

- Att det tas fram en **nationell handlingsplan som säkerställer alla elevers rätt till en inkluderande utbildning** – i lärmiljöer som utformats utifrån principen om universell utformning.
- Att det fria skolvalet verkligen gäller alla elever. **Ta bort skrivningarna i skollagen** som ger möjlighet för skolor att neka elever på grund av organisatoriska och ekonomiska svårigheter.
- Att **nationell statistik** förbättras, så att den visar hur stödet till elever fungerar och vilka brister som faktiskt finns, men även hur stor andel bland elever med problematisk frånvaro som har funktionsnedsättning.
- Att **en likvärdig tillgång till elevhälsa säkerställs** – över hela landet.

Centerpartiet

Att alla elever ska klara skolan är superviktigt. Jag vill se att man fokuserar på just det, hur alla elever kan klara skolan och att man även här arbetar individuellt med varje elev. Det förutsätter att medarbetarna i skolan uppmärksammar svårigheterna och samverkar med de som behövs, inte bara föräldrarna utan kanske ska ta hjälp av de som arbetar med personer med funktionsnedsättning vardagligen. Dvs samverkan mellan olika delar i kommunen.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna instämmer i behovet av en nationell handlingsplan som säkerställer elevens rätt till inkluderande utbildning. När det gäller universell utformning av lokaler så är det angeläget att det tänket finns med redan i planeringsstadiet då det då blir enklare och inte alltid dyrare. Däremot är det ofta rent ekonomiskt dyrare att anpassa byggnader och miljön i efterhand.

Kristdemokraterna är beredda att se över hur skollagen kan förändras för att säkerställa att skolvalet ska kunna vara ett val som är möjligt för alla, så långt det är möjligt. Då måste vi se över vilka hinder och problem som finns också när det gäller vilka tilläggsbidrag man kan få för att ta emot elever som kräver att skollokaler eller skolverksamhet anpassas på olika sätt

När det gäller statistiken så instämmer vi i att det är angeläget samla in underlag kring problematisk frånvaro bland elever i allmänhet och elever med funktionsnedsättning i synnerhet.

Kristdemokraterna har under lång tid drivit flera förslag som syftar till att stärka elevhälsan långsiktigt och avsätter resurser för detta i vår budget. Som en del i att stärka kompetensen anser vi att elevhälsan ska vara en del av en sammanhållen barn- och ungdomshälsovård. Förslaget medför att den medicinska och psykosociala elevhälsan inte längre ska ha skolan som huvudman, men skolsköterska, skolläkare, skolkurator och skolpsykologer bör fortsatt finnas i verksamheterna på skolorna. Det får inte vara så att elevhälsans kvalitet är avhängigt kommunens budget.

Reformera rättshjälpsystemet

Alla ska ha tillgång till rättvisa. Idag avslås de allra flesta ansökningar om rättshjälp och många har inte tillgång till rättssystemet på lika villkor som andra.

Om du får avslag på en ansökan om sjukersättning eller personlig assistans är det nästan omöjligt att få ekonomiskt stöd för att anlita ett juridiskt ombud. Både funktionsrättsrörelsen och forskare i juridik har påpekat att det här är en orimlig situation.

Funktionsrätt Sörmland och Funktionsrätt Sverige vill:

- Att en statlig utredning tillsätts för att **förbättra tillgången till rättshjälp** för den enskilde.
- Att det införs **kostnadsfri rättshjälp** i förvaltningsrättsliga tvister.
- Att den **bristande tillgängligheten i rättslokaler åtgärdas** – både för allmänhet och anställda.
- Att **budgetmedel tillsätts för att höja**
- inom hela rättsväsendet.

Centerpartiet

När det gäller rättshjälp tar jag med mig era förslag eftersom jag inte har kunskap om frågan. Lika med lagförändringen angående hatbrott.

Kristdemokraterna

Vi kristdemokrater ser med oro på utvecklingen där det har blivit svårare att få stöd enligt LSS och där den enskilde ofta ställs inför avslagsbeslut som behöver överklagas. Vi instämmer i att det är angeläget att utreda hur rättshjälpen för den enskilde kan stärkas på bästa sätt. Vi har tidigare ställt oss bakom förslaget om att införa en LSS-inspektion med syfte att bland annat tillvara ta den enskildes rättigheter gentemot myndigheterna genom att exempelvis erbjuda kostnadsfri rättshjälp.

När det gäller tillgänglighet så är det en självklarhet att domstolens lokaler och allmänna utrymmen ska vara utformade för att vara tillgängliga och kännas trygga för alla. De brister som finns måste åtgärdas.

När det gäller frågan om budgetmedel så framgår det inte av frågan vad syftet är, men Kristdemokraterna har avsatt resurser för att stärka hela rättskedjan och det vore också angeläget att det nyinrättade Institutet för mänskliga rättigheter bidrar i arbetet med att höja kompetensen inom rättsväsendet när det gäller mänskliga rättigheter och funktionsrätt.

Lagstifta om skydd mot hatbrott

Lagstiftningen mot hatbrott gäller inte alla. 2017 stärktes skyddet för transpersoner i Sverige. Nu vill vi se ett motsvarande rättsskydd för personer med funktionsnedsättning.

Funktionsrätt Sörmland och Funktionsrätt Sverige vill:

- Att lagstiftningen förändras så att **personer med funktionsnedsättningar skyddas mot hatbrott**

Kristdemokraterna

Ja, kristdemokraterna anser att det är ytterst angeläget att lagstiftningen ändras så att personer med funktionsnedsättning skyddas mot hatbrott.

Det handlar om våra rättigheter

Samtliga faktorer som påverkar hälsan är centrala rättigheter i **FN:s funktionsrättskonvention**.

Så länge rättigheterna inte efterföljs kommer inte heller hälsan i landet att vara jämlik – det hänger ihop. **Inför valet 2022 vill vi se politisk vilja att åtgärda de brister som finns inom samtliga dessa områden.**

Vänsterpartiet

När det gäller era övriga områden med punkter på förändringar, så är det saker vi arbetar med på riksnivå. Viktiga allihop!